

Nr 376.

Godkänd av första kammaren den 8 juni 1928.

Godkänd av andra kammaren den 8 juni 1928.

Riksdagens skrivelse till Konungen, angående vidtagande av lätt- nader i passtvänget.

(Första kammarens fjärde tillfälliga utskotts utlåtande nr 14.)

(Andra kammarens femte tillfälliga utskotts utlåtande nr 8.)

T i l l K o n u n g e n .

I särskilda inom första kammaren väckta motioner hava framställningar gjorts:

i motion nr 49 därom att passtvänget mellan de nordiska länderna utan dröjsmål måtte upphävas, samt

i motion nr 226 därom att svenskt initiativ måtte tagas till

1) att passtvänget upphävdes och den fria samfärdseln mellan länderna återställdes, på sätt ägde rum före världskriget;

2) att passtvänget i varje fall upphävdes i samfärdseln mellan de skandinaviska staterna;

3) att, i avvaktan på förenämnda befrielse, de svenska passen måtte utställas på längre tid än för närvarande skedde;

4) att vid beredning av skandinaviskt samarbete i angivna avseenden även undersöktes möjligheterna för detta samarbetes utsträckande till Finland, Island och de baltiska randstaterna.

I den ordning 46 § riksdagsordningen stadgar har riksdagens vederbörande utskott inhämtat yttrande över motionerna från socialstyrelsen.

Den kontroll över utläningar, som under och efter världskriget i alla länder avlöst den tidigare allmänt rådande fria folksamfärdseln, bygger på att utläningen i det främmande landet skall kunna styrka sin identitet genom en av det egna landets myndigheter utställd officiell handling, vanligen i form av pass.

Vår nuvarande främlingskontroll vilar på lagen den 2 augusti 1927 (nr 333) om utlännings rätt att här i riket vistas. Enligt nämnda lag skall utläkning, som ankommer till eller vistas i riket, vara försedd med pass eller annan legitimationshandling, som enligt Eders Kungl. Maj:ts förordnande må gälla såsom pass. Passet är utläningen skyldig att uppvisa såväl vid ankomsten till

riket som då han lämnar landet. Därjämte åligger det utlänning, som vistas här i riket, att vid anfordran uppvisa passet för polisman. Emellertid äger Eders Kungl. Maj:t i visst fall eller mera stadigvarande för vissa grupper av utlänningar medgiva befrielse från skyldigheten att vara försedd med pass. Vid meddelande av sådan dispens må Eders Kungl. Maj:t giva andra föreskrifter, som kunna finnas nödiga. Dylika föreskrifter kunna avse fastställande av skyldighet att vara försedd med intyg om nationalitet m. m. eller om deltagande i viss konferens o. d. I sådana fall gäller dylikt intyg såsom legitimationshandling. Det är likväl ej nödvändigt att i samband med dispens föreskriva skyldighet att vara försedd med legitimationshandling. För vissa transitresande kan det sålunda ofta vara nog att endast föreskriva, att viss resroute skall följas. Har föreskrift ej givits om annan legitimationshandling i passets ställe, föreligger eo ipso befrielse från skyldighet att uppvisa legitimationshandling. Med hänsyn till lagens bestämmelser om uppehållstillstånd läser emellertid befrielse från skyldighet att vara försedd med varje slags legitimationshandling ej kunna äga rum i andra fall, än då full garanti kan vinnas för att vederbörande ej kommer att kvarstanna här i landet utöver beräknad tid. Enligt 7 § av sagda lag äger utlänning ej uppehålla sig här i landet utöver viss tid — tre respektive sex månader — utan uppehållstillstånd. Bevis såväl om uppehållstillstånd som ock om arbetstillstånd skola tecknas å utlänningens legitimationshandling. Bevis om dylikt tillstånd må således ej givas i form av särskild handling. Under sådana omständigheter läser det såsom regel vara uteslutet att kunna dispensera från passvånget utan att samtidigt meddela bestämmelser om skyldighet att innehava annan legitimationshandling.

Enligt 10 § i kungörelsen den 11 november 1927 (nr 411) med vissa föreskrifter i anledning av lagen om utlännings rätt att här i riket vistas må befrielse från skyldigheten att vara försedd med pass åtnjutas av 1) dansk undersåte vid genomresa av Skåne med genomgående biljett för färd mellan Bornholm och det övriga Danmark eller omvänt, därvid dock skall företes av vederbörande dansk myndighet utfärdat intyg om nationalitet; 2) norsk undersåte, tillhörande befolkningen å norskt område nära gränsen till Sverige, under föutsättning av ömsesidighet, för vistelse i motsvarande svenskt gränsområde under högst tre dagar, därvid dock skall företes av vederbörande norsk myndighet utfärdat intyg om nationalitet och hemvist; 3) kvinna, som på grund av födseln varit svensk medborgare men genom äktenskap med utländsk man förlorat sitt svenska medborgarskap utan att bliva medborgare i annat land, för vistelse här i riket under högst sex månader, där hon ej dessförinnan återvunnit svenskt medborgarskap; 4) den, som innehar uppehållsbok, vilken enligt övergångsstadgandet till ovannämnda lag den 2 augusti 1927 är gällande.

Riksdagen tillåter sig jämväl erinra därom, att Eders Kungl. Maj:t genom särskilda beslut, senast den 22 december 1927, medgivit, att resande av dansk nationalitet finge tillsvidare, utan hinder därav att de saknade pass, i någon av städerna Hälsingborg, Landskrona, Malmö och Ystad inkomma i riket för

vistelse här i landet under högst tre dagar, under vissa angivna villkor, bland annat att vederbörande innehade tur- och returbiljett, utställd antingen å järnvägsstation å Sjöland eller av rederi, som dreve regelbunden passagerartrafik mellan dansk hamn samt någon av nämnda svenska städer, och gällande, avstämplingsdagen inräknad, under tre dagar, med tydlig anteckning om giltighetstiden. Vidare har Eders Kungl. Maj:t genom beslut den 5 april 1928 medgivit, att ovannämnda rätt till inresa och vistelse i riket skulle under angivna villkor tillkomma jämväl *dansk* resande, som medelst luftfartyg in- eller utreste över Malmö och därvid innehade tur- och returbiljett, gällande för färd å luft-routen Köpenhamn—Malmö eller omvänt samt utställd — förutom å järnvägsstation eller av rederi, som förut nämnts — även av företag, som dreve regelbunden trafik å sagda luftroute. Slutligen får riksdagen erinra därom, att den 25 april 1928 mellan Sverige och Tyska riket träffats överenskommelse om vissa passlättnader m. m. för svenska och tyska lustresande med ångfärgelinjen Trälleborg—Sassnitz.

Riksdagen vill till en början erinra om socialstyrelsens uttalande, att det, då lagen den 2 augusti 1927 om utlännings rätt att här i riket vistas ännu ej varit gällande ett år och de skäl, som år 1927 föranledde dess antagande, alltjämt synas äga i huvudsak oförändrad giltighet, knappast synes böra tagas under övervägande att nu skrida till ett upphävande av de för denna lagstiftning grundläggande bestämmelserna om skyldighet för utlännning att innehava legitimationshandling.

Emellertid anser riksdagen det vara ett önskemål, att det nuvarande passvånget, så snart förhållandena det medgiva, upphäves. I avvaktan härpå bör allt göras för att så mycket som möjligt för vederbörande underlätta anskaffandet av pass samt minska kostnaderna härför. I sådant hänseende synes det riksdagen böra övervägas, huruvida icke pass med giltighet endast för dem av våra närmaste grannländer, med vilka vi hava de livligaste förbindelserna, kunde utställas för längre tid än den för närvarande högst medgivna eller två år, huruvida icke avgiften — stämpel 2 kronor, lösen 1 krona — för nämnda slag av pass kunde ytterligare sänkas, samt huruvida det icke kunde betros åt jämväl andra myndigheter än länsstyrelserna att utan inskränkning utställa pass för nämnda länder.

Sådana praktiska anordningar synas ock böra träffas, att den avsedda legitimationshandlingen kunde erhållas utan tidsutdräkt och större omgång. Dessa och andra liknande åtgärder skulle helt visst vara väl ägnade att för Sveriges vidkommande förminska olägenheterna av det tills vidare nödtvungna upprätt-hållandet av passvånget.

Riksdagen vill emellertid i detta sammanhang icke underlåta att understryka socialstyrelsens yttrande därom, att innehavet av legitimationshandling vid resa i främmande land icke bör betraktas allenast såsom en besvärande skyldighet; vid resa i sådant land torde det ofta givas situationer, exempelvis vid penning-

transaktioner, där det är förenat med fördel att innehava en officiell handling, med vilken man lätt och utan omgång kan styrka sin identitet.

På grund av vad sålunda anförts får riksdagen anhålla, det Eders Kungl. Maj:t täcktes taga under övervägande, i vilken utsträckning lättnader i pass-tvånget må kunna åvägabringas, samt därefter vidtaga de åtgärder, som för ändamålet kunna befinnas erforderliga och lämpliga.

Stockholm den 8 juni 1928.

Med undersätlig vördnad.
